

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 glđ. — kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrt leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravništvu v škofijsk.
poslopju (Bischofhof.)
Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisi
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo. —

Za oznanila se pla-
čuje od navadne vrsti-
ce, če se natisne en-
krat, 8 kr., dvakrat 12
kr., trikrat 16 kr.

 Zavolj mnogo novih naročnikov so nam
vsi zadnji listi pošli, torej jih ne moremo nikomu
več poslati.

Avstrija sredi silovitih sosedov.

Naše cesarstvo meri sedaj 11.267 □ milj, na katerih živi kakih 40 milijonov ljudi. Avstrija je tedaj vkljub zadnjim nesrečnim vojskam še vedno lepa, velika država. Podobna je velikanskej trdnjavi sredi Evrope in ni čuda, ako neprenehoma zavidljivi sosedji okoli nje plazijo in iščejo, kako in kde bi zamogli kak kos dežele od nje odtrgati ter celo trdnjavo sčasoma razdjeti. Leta 1859 se je zvijačni francoski cesar zvezal z Pijemontezi in nam vzel bogato Lombardijo; l. 1866 pa so vselej grabljivi Prusi v zvezi z Italijani nam odtrgali Venecijo in Holstein ter pobrali 30 milijonov tolarjev! In kar se je tem grabljivcem posrečilo enkrat, zakaj nebi poskusili drugikrat, zlasti, če se jim pridruži še več silnih pomagačev? In tega se nam je ravno sedaj najbolj bati. Čedalje več glasov leti po svetu, ki nam kažejo, da naši nemirni in grabljivi sosedji zopet nekaj kuhajo in kujejo zoper nas. Izvrstni list: „Politik“ v Pragi je v št. 279. objavil črtež prav tolovajskega razkosovanja Avstrije, ki mora vsakega avstrijskega domoljuba tem bolj iznemiriti in osupniti, ker uže res vse razmere po Evropi kažejo, da črtež gotovo ni v vseh točkah izmišljen. „Politik“ je črtež povzela iz švicarske novine: „Estafette“, ki ima dopise od ljudi, kateri so v dotiki s pruskim ministrom Bismarkom in z italijanskim kraljem. Črtež je ta-le:

Bismark je skrpal zvezo nemškega in ruskega cesarja z laškim kraljem in skuša sedaj še Francoze in Angleže pridobiti v dosego sledečih sprememb. Turško cesarstvo se raznese. Sveto deželo, Sirijo, Egipt in otok Kandijo vzamejo Angleži, pa prepustijo otok Helgoland Nemcem in otok Malto novemu papežu, ki se ima iz Rima tje preseliti. Sedanjo greško kraljestvo postane večje in dobi turške otoke in dežele Tesalijo, Albanijo, in Macedonijo. Glavno mesto turško, Carigrad,

postane „svobodno mesto“. Nadalje zasedejo Italijani južno Tirolsko, del Goriškega, Trst, Istrijo in dalmatinske otoke. Bayari vzamejo severno Tirolsko, Prusi pograbiijo Česko in Šlezijo, Rusi pa Gališko. Bukovina in Erdelsko se pritakne Rumuniji. Naposled se zložijo v eno, „podonavsko zvezno državo“ (Donau-Staatenbund) pod rusko nadvlado sledeče dežele: Rumunija (povečana), Bolgarija, Srbija, Bosnija, Hercegovina in Crnagora, potem Banat, Vojvodina, Slavonija, Hrvatska, Dalmacija in Ilirija ali prilično slovenske pokrajine na Ogerskem, Štajerskem, Kranjskem in Koroškem. Magjarsko Ogersko, potem Spod. in Gornj. Avstrijsko, Moravsko, Saleburško in nemški del Štajerske in Koroške še ostane vkup. Francozi dobijo lepo Belgijo, če vse podpišejo in rečejo: amen; če ne, pojde pruska Nemčija nad nje, da jih pobije in jim vzame še več dežel in denarjev, kakor l. 1870.

Pet sto medvedov! to nam je prav velikansk in tolovajsk črtež, vreden buče Bismarkove in italijanskih grabljiveev. Predrznji sosedji so nas med seboj razdelili, pa še nas niti poprašali niso! Toda odgovorili jim bomo na vsak način, ako se nas lotijo, prav po stari avstrijski navadi z kanoni in bajonetmi. Pohrustati se ne da Avstrija tako meni nič, tebi nič. Uhačijevi novi kanoni bodo predrznežem strahovit odgovor zagromeli. Sicer pa mislimo, da je ovi črtež, če več ne, vsaj grozivo znamenje neizmerne nevarnosti, v kateri se nahajamo in resnoben opomin, da se doma vsi narodi porazumimo in drug drugemu pravični postanemo, da složni in trdno zbrani okoli svitile cesarjeve hiše obranimo lepo Avstrijo pretečih napadov. Kajti če omenjeni črtež bržeas tudi ni od besede do besede resničen, razodeva vendar pohlepne želje sozračnih nam sosedov. Tudi se ne da tajiti in bi res morali slepi in glubi biti, ako nebi zapazili, kako čedalje več hudih znamenj prihaja na dan, katera kažejo, da se sosedji resno pripravljajo svojim pohlepnim željam tudi brž ustreči. Tukaj nam je treba res svete sloge in edinosti. Složni narodi so močni; ti pa najdejo v sili tudi zaveznikov.

Cerkvene zadeve.

Šolske sestre na Štajerskem.

Fr. Z. II. Ustava in življenje „šolske sester“. Krščansko življenje je v dobi 12. in 13. stoletja po mestih in deželah, med knezi in glavarji in ljudstvom močno pešalo. Krivoverstva, vraže, surovost, nevednost... vse to se je vrinolo na mesto čistega nauka Kristusovega. Duhovni in posvetni predpostavljeni, kakor tudi podložni so propadali duševno in нравno. V tem žalostnem času je vzbudil Bog moža, gorečega za čast božjo in za blagor bližnjega — sv. Franciška, serafimskega, rojenega v letu 1182. v Asissi-ju na Italijanskem. Ta sveti mož se postavi z besedo in zgledom silovitim pregreham svojega veka nasproti. Vse, kar ima, vrže od sebe, ter začne razuzdanemu svetu pokoro oznanovati. Njegova zgovornost, zaničevanje vsega, kar svet ljubi, poslušalce močno gane. Kmalu se zbere okoli njega več enako mislečih možev. Sv. Francišk jim spiše pravila, po katerih naj živijo, in ktera je papež Inocencij III. ustmeno v l. 1209. potrdil. Nekoliko let pozneje pa je papež Honorij III. storil to v posebnem pismu. Tako se je začel „prvi red“ sv. Franciška, po katerem živijo sedaj oo. franciškani, kapucini in minoriti.

Jednaka pravila spiše sv. Francišk tudi za ženski spol, izmed kterega se jih je več odločilo živeti po zgledu sv. moža. Sv. Klara je bila prva v ta „drugi red“ sprejeta l. 1212. Spodbujena po sv. Francišku zbere več bogaboječih tovaršic, kterim je postata prednica in koje so po njej imenovali Klarisarice. Klarisaricem se veli tudi „uboge sestre“ in so prave nune, ki storijo slovesne obljube za celo življenje.

Gledè „šolskih sester“ je za nas še omembe potrebno „tretjega (Tertins ordo de poenitentia, Tertiarii) reda“ sv. Franciška, kterega udje med svetom živè. Upeljal ga je sv. mož l. 1221. Pri tem redu ga je vodila misel, da bi ljudem med svetom živečim, — vsakemu po njegovem stanu in šegi — priložnost dana bila do više popolnosti. Udje tretjega reda zamorejo biti katoličani obojega spola in vsakega stanù. Postave tega reda nič druga nimajo, kakor kar je vsakemu vestnemu kristjanu naloženo: vestno in natančno spolnovanje 10 božjih in 5 cerkvenih zapovedi; vendar pa zavživajo vse od cerkve podeljene dobrote prvega in drugega reda. Prepovedana jim je nečimernost v obleki, pijančevanje, plesi; priporočano večkratno sprejemanje sv. zakramentov. Pod svojo obleko nosijo blagosloven škapulir in pas. Inače med svetom živijo in gredó za svojimi opravili. Tudi ta tretji red je bil od papežev potrjen in šteje med svoje ude velikansko število izmed vseh stanov, več papežev, cesarjev, kraljev... itd. Tudi naš sedanji sv. oče Pij IX. so ud tega reda. — Po božji previdnosti so iz „tretjega reda“ izrastle različne duhovne družbe. Mnogo udov tega reda je želja

obšlá, nevarnemu in ukanljivemu svetu umakniti se, ter prebivati v družbah pod edno streho skupej, pokorni enemu predniku, kojega si sami izvolijo. Papež Leon X. je za take ude „tretjega reda“ posebna določila izdal, izpustivši tisto, kar je posebnega bilo le za ude med svetom živeče, pridjavši pa razun 3 navadnih evangeljskih svétov še to, da se lahko zavežejo vse dni svojega življenja po tistih živeti, l. 1521.

Taki samostanski udje „tretjega reda“ so se sčasoma razdelili na več panog. Eni se pečajo s skrbijo za bolenike n. pr. Elizabetinarce. — Po teh pravilih živijo tudi „šolske sestre“, ki se zavežejo skrbeti za odgojo in odrejo dekliške mladine. V duhovskih zadevah so šolske sestre popolnoma podložne svojemu škofu, in po njegovem dovoljenju voditelju prvega reda sv. Franciška, ki ima povsod, kjer je le mogoče, vodstvo „šolske sester“ v dušnih zadevah. Posebno omeniti je treba, da se šolske sestre podvržejo določilom in postavam, ki jih daja država za šole. —

Šolske sestre storijo objubo, ostati v tem redu, sprvič le na tri leta, ktera obljuba pa se potem ponovi za celo življenje. Po svojih opravilih se zavežejo na tanko spolnovati božje zapovedi ter delati pokoro za prestopke proti pravilom tretjega reda sv. Franciška ter živeti v pokoršini, v rado-voljnem ubožtvu in v vednem devištvu po pravilih njih ustave. Pokoršino obljubijo posamezne „sestre“ svojej prednici „mati“ imenovanej. (Mati se imenuje prednica v glavnem samostanu; v podružnicah istega samostana se imenuje „sestra prednica“.) „Mati“ se voli na tri leta pod vodstvom dotičnega škofa, ali od škofa pomblaščenega poslanca. Prednica-mati si izvoli potem dve svetovalki ter ravna in vodi ž njuno pomočjo celo društvo, razdeliva službe, sprejema nove deklice, ki želijo šolskim sestram pridružiti se. Za pristop k „šol. sestram“ je potrebno, da dotična deklica izpolni 18. leto, ter da ima privoljenje starišev ali njih namestnikov. Preskušnja, „novicijat“ imenovana, traja po pravilih eno leto. Med tem časom se deklice pod vodstvom za to odločene učiteljice, ki jih podučuje v vseh za društvo potrebnih rečeh, v pravilih in postavah. Med tem časom se vendar tudi zamorejo pripravljati za poduk v šolah. Po dokončanem 21. letu, in po dobro prestanem letu preskušnje se še enkrat posvetujejo vse v družbi živeče sestre, in odločijo ali se nova kandidatinja sprejme ali zavrže.

Šolske sestre nimajo tako ostrega zapora, kakor je po samostanih prvega in drugega reda sv. Franciška. Vendar da se potrebni red ohrani, njim je le iz važnih uzrokov v dovoljenjem prednice dovoljeno samostan zapustiti. Njih obleka je priprosta, a vendar snažna in čedna. Obstoji v črno-rujavem gornjem oblačilu (janka); prepasane so z belim pojansom, kakor oo. franciškani, na kterega je pripet molek za tretji red. Pleča in prsi pokriva bel plašček, mantelet imenovan. Na

glavi nosijo črno čepico (kapo) s črnim pajčolanom. Okoli čela in sene je ovita bela rutica. Ako so na potu ali zunaj samostana, imajo še ogrnjen črno-rujavi plašček, ki nekoliko črez polovico trupla prikriva. —

Gospodarske stvari.

Koristi jesenskega oranja.

Ako je le mogoče, naj gospodar svoje njive jeseni preorje. Koristilo mu bo pri sejatvi spomladi, rodovitnost zemlje pomnožilo in veselo upanje na dobro in obilno žetev povečalo. Sploh pa korist jesenskega oranja kažejo sledeči razlogi! — Oranje zemljo vzrahljava, kar jeno rodovitnost vselej pomnožuje, najbolj pa če se zemljišče preobrbe jesenski čas, preden začne iz zraka zemlji prihajati največ tistih snovi, ki so rastlinam potrebne, to pa v podobi rose, slane, deža in snega. Če je tedaj zemlja bila poprej preorana in vzrahljana, tako je ona najlepše pripravljena, da ove snovi dobro v se sprejema. Ob enem pa se prikaže tukaj še druga korist. Rosa, slana, dež in sneg pomagajo razne zemeljske tvarine, ki so tudi rastlinam potrebne, drobiti in razkrojevati tako, da jih poznej koreninice vsejanih rastlin veliko bolj lahko v sebe pijejo in srkajo in tako močno in veselo vsa setev napreduje. Jesensko oranje je pol gnojenja, pravijo skušeni kmetovalci. — Kdor jeseni svoje njive preorje, ta jim zatere največ plevela. V preorani zemlji pogine ves plevel, tisti, ki je po oranju do prvega snega pognal, kakor tudi tisti, ki se je že pred oranjem prikazal. Spomladna sejatev se vrže tedaj v čisto, brezplevelno zemljo, kar je že velik hasek. Jesensko oranje koristi posebno tam, kder imajo na njivah prav težko zemljo. Tukaj je namreč krušni oče, plug, ravno o pravem času težko grudo pretrgal in v zemljo vzrahljal, da jo pozimski mraz globoko prevzeti in rodovitno storiti zamore. Močna zima pa pripravlja rodovitne letine. Tudi nadležnim škodljivcem, ogrcem, črvom, mišim in drugemu mrčesu se po jesenskem oranju pride do živega; pozimski mraz jih tem bolj gotovo stisne in uniči, čem globljeje v zemljo se mu je po jesenskem oranju pot odprla. — Razna korist jesenskega oranja se pokaže še celo posebno pri spomladni sejatvi. Mnogokrat se ne more orati, ker dolge zime nikoli konec biti neče, včasih pa sejati brani večer dež in plobe. In če te prenehajo, se vendar kmalu ne more s plugom na njive, ki so mehke, kakor kvas. Treba je zopet čakati in tako se sejatev močno zakasni. Temu prihaja vsaj nekoliko v okom jesensko oranje. Tukaj se v spomladi zemlja hitrej suši in pripušča sejanje in vlačenje z brano. Včasih so spomladi izredno sušne in tu pomaga zopet jesensko oranje, ker ono stori, da se njive prenašlo ne vsušijo in pozimske mokrote ne zgubijo. Zamore se tukaj

brž v spomladi iti sejati, vlačiti in valjati z dobrim upanjem, da ne bode zastoj.

Drugače pa je, kedar se spomladi brž za plugom suši; tukaj je seme rado zavrženo, če ne padne še o pravem času potrebne mokrote. Najbolj priporočuje se pa jesensko oranje tam, kder hočejo gospodarji svoje njive popraviti z globokim oranjem. Kajti globoko iz dna na njivino površje izorana zemlja je mrtva in nerodovitna, toda slana, dež, sneg in pozimski mraz jo do spomladi pretrese in rodovitno stori. To so glavni uzroki zakaj jesensko oranje skušeni kmetovalci hvalijo in priporočajo.

Jesenska jabelka. 8. Car Aleksander (Lukas VI. 3. a) Kaiser Alexander je eno naših največjih jabelk, ki ima svojo domovje na Ruskem; pa je že tudi po drugih deželah precej razširjeno. Veliki široki, ploščasti, proti muhi špičasti sad ima gladko, svetlo lupino; s prva zelenkasto-rumeno, pozneje bledo-rumeno barvo, ki je večjidel z lepimi karmezinastimi progami prrisana. Belo meso je rahlo in je zelo prijetnega sladko vinsko dišavnega okusa. Zori konec oktobra in meseca novembra in trpi do januarja. Akoravno za mizni sad druge vrste, je car Aleksander najboljše jabelko za prodajo, za vkuhanje in sušenje. Krepko drevo vzraste visoko; rodi precej mlado že in hvaležno; zraven pa je malo občutljivo zoper vremenske nezgode. Kot velika sadna jabelčna sorta se močno priporočuje zlasti za sajenje ob mejah. 9. Marogasti jesenski kalvil (Lukas I. 3. b), Gestreifter Herbst-Calvill, je podoben marogastemu rudečemu jesenskemu kalvilu. Skoro kroglasto, bolj široko, kakor visoko jabelko je srednje velikosti; barva je zelenkasto-rumena, večkrat celo rumena. Celi sad je nenavadno marogast. Prisolnena stran je precej temno-rudeče narisana. Meso ima skoro belo-rumeno, rahlo in mehko in je sladkovinskega, malo cimnetno dišavnega okusa. Zori navadno meseca septembra in trpi nekatere mesece. Drevo raste krepko in urno; ostane zdravo in ima k zemlji pripognjeno vejevje. Tudi za mrzle kraje trpežno in priporočila vredno drevo. 10. Langtonov nenavadnik (Lukas X. 2. a), Langton-Sondergleichen je veliko, lepo in pravilno zraščeno ploščasto, okroglo v vrsto rudečih rajnet spadajoče jabelko. Ima gladko leskečo lupino, in bledo rumeno, poznej citronam podobno barvo, ki je po celem površju lepo karmezinasto progasta in marmorirana. Meso je v sredini belo, pod lupino pa rudečkasto hladivnega vinsko kiselnog dišavnega okusa. Zori mesca oktobra. Sad trpi do januarja in se rabi le najbolj za jabelnico. Drevo je lepe rasti in nad gladkim lepim deblom se širi lepa kroglasta krona. Lukas piše: da je omenjeno jabelko za gospodarstvo prav cenljiva sorta, ki se naj na mrzlih krajih sadi; ker rodi 2000' visoko nad morjem še prav okusen sad!

M. Dobra maža za ranjena kopita. Vzame se 250 gramov precej na debelo stolčene hrastove skorje ali namesto nje kake druge rastlinovine, ktera ima kaj čreslovine v sebi, kakor na primer vrbova skorja. Ta stolčena skorja se v 750 gramih vode tako dolgo kuha, da le več 250 gramov tekočine ostane. Na to se vse vkup skozi kar koli lepo precedi. Odcejena tekočina se potem v široki in globoki ponavi z 250 gramov lupljenega in na drobno zrezanega čebula pomeša in blizu pol ure kuha. Na to se 500 gramov svinjske masti pridene in tako dolgo to vse nad žerjavico ere, dokler maščoba nič več ne štrka, t. j. da se je vsa vlaga razpustila. Konečno se pa vse zopet skoz cunjico precedi in ostanki dobro iztisnejo. Z to mažo se zjutra in zvečer kopita z pomočjo kakega šopka dobro pomažejo. Seveda se morajo kopita prej dobro očediti. Večidel bode toliko maže zadosti, ranjena kopita ozdraviti. Če bi pa le ne bilo zadosti kakor pri zastaranih in trdovratnih ranah ali boleznih, se mora pa še enkrat toliko maže napraviti.

M. Kokošja jajca se dolgo ohranijo, če se vsame toliko šelaka, ali pečatnega voska in se v vinskem cvetu, spiritusu, raztopi, da postane redek firnež iz te zmesi. Z njim se jajca pomažejo in potem, ko so se posušila, v zaboj z rezanimi plevami ali z žaginjem napolnjen tako polože, da je tanki konec na vzdol obrnjen in da se jajce jajca ne dotika. Predno se jajce za kuho porabi, se šelakov firnež lahko odmije in sicer z vinskem cvetom. Ta prevleka, ker je popolnoma zraku nepredorna in ker tedaj gnitje popolnoma zabranuje, ima pred drugimi mnoge prodnosti. Postavim pred laškim oljem. Zadnje je mnogo dražje in se tudi ne dajo lahko jajca ž njim pomazana v zabojce vlagati, ker se olje po vlaganju obriše in tako svojega namena ne doseže. Škode, ktere jajca pretrpijo, ako se v apneno mleko vlagajo, so le predobro znane. Tako vložena jajca dobijo koj grd okus. A vendar jih še mnogi v apno vlagajo. Boljše je še vendar, ako se z tekočino pomažejo, ki se je napravila iz 1 dela natronovega vodenega stekla v 3 delih vode raztopljenega.

Dragi konji. Pri kralj. ogerskih državnih kobilarijah so mnogo konjev po dražbi predali in sicer precej drago. V Mezöhegyes-u so veljale 3letne žrebice po 474 fl., kobile po 398 fl., 2letne žrebice po 220 fl., enolotne 45 fl., vprežni konji po 390 fl., konji za ježanje 190 fl., kopljenci ali rezaneči 606 fl. V Kisber-u so za 4letne kobile dobili po 788 fl., v Babolni pa po 663 fl. Žrebci so veljali po 336 fl.

Sejmovi. 23. oktobra v Ribnici, v Dramljah; 24. okt. v Cirkovicah; 28. okt. v Cmureku, pri sv. Tomažu pri Velikinedelji, v Slov. Bistrici, na Muti, pri sv. Jurju na jaž. želez. in v Koprivnici.

Dopisi.

Iz Konjic. (Domač umetnik. Gospodarske reči). Ne bom dragega prostora preveč jemal z obširnimi popisovanjem naprav in poprav pri cerkvi, ker so taki popisi za vnanje ljudi in bralce prav — dolgočasni, v čemur se konservativni časniki mnogokrat hudo pregrešujejo; le ob kratkem naj razglasim slovenskem svetu, da imamo v Mariboru izvrstnega orglarskega stavbarja in to je g. Mih. Krajnc, naš rojak. — Popravil je orgle v farni cerkvi v Konjicah v popolno zadovoljnost zvedencev. Predelal je umno ves znotranji stroj, prestavil klaviaturo spredej v sredino, vzdignil moč mehov in piščalke lepo vbral, vse tako vrlo in primeroma po nizki ceni, da ga smemo z dobro vestjo priporočati cerkvenim predstojništvom, ki si iščejo zanesljivega orglarskega stavbarja. Izučil se je g. Krajnc na Dunaju pri najboljšem mojstru, ter je imel prilike, ob veliki dunajski razstavi pregledovati in študirati orgle najboljših mojstrov, kar si je dobro v svoj in domovine svoje prid posnel. — Ta teden začne se pri nas trgateg, ki bo pri nekterih polovico, pri drugih komaj tretjino in še manj pridelka podala. Srečnejši so zagorci v Špitalski fari, ki imajo primeroma dobro trgateg. Cena lanskemu vinu vrti se okoli 80 fl. Turšica se je vkljub črvu (koruzini večji), o katerem nam je poslednji „Gosp.“ podučnih reči podal, precej dobro obnesla. Manj se moremo hvalliti s krompirjem, ki je storil le v peščnatem svetu, v ilovici pa je deloma gnjil in prav droben prišel na dan. Velika napaka pri ljudeh je, da krompir prepogosto sadijo ter se kup kupa drži. Nasledek tega je, da se korenine dobro ne morejo razraščati, da so kupi preveč v senci, ter začanja krompir v mōčnih letih, kakoršno bilo je letos, tem prej gnjiti. Tudi tega vsi ne vedó, da ni dobro, ako se krompirjevo seme na gnojne cmoke pó jamah meče, ne da bi se z majhnim trudom gnojni ostanki po njivi skrbno v jamice zagrebali, s prstjo pokrivali in potem še le po vrhu semenski krompir polagal. Ajdna je lepa in le po nekterih platéh jo je mraz nekoliko posmodil. Kruha bo torej, hvala Bogu, za denar pa ljudem silno huda gre. Ko bi pač vsi zastopniki „ljudstva“ vedli, kako da se ubogemu ljudstvu pri silnih davkih in plačilih godi, bi v prihodnjem zasedanju državnega zbora prav glasno gospodom ministrom rekli: „Gospodje, tako ne gre naprej, sicer je kmetski stan, kakor tudi obrtnijski kmalu popolnoma vničen, oslavljen je itak že tako, da ne more bolj biti! Treba je državno mašino bolj cenó napraviti!“

Iz Slovenjgraškega okraja. Akoravno so bile volitve novega zastopništva za Slovenjgraški okraj že 12. dne preteklega meseca končane, še vendar plemeniti g. Strobach, naš slavni c. k. okrajni glavar, do sedaj ni časa našel, poskrbeti, da bi se bil novi načelnik in odbor okrajnega

zastopa izvolil. Dolgo tedaj imamo čas v gubati, kaj bi neki utegnolo temu krivo biti. Nekteri so mislili, da je g. plemeniti Strobach z delom preobležen, a temu drugi niso bili kos pritrditi. Drugi zopet trdijo, da c. k. okrajni glavar plemeniti g. Strobach volitve novega odbora le zato tako dolgo odlaga, da bi stari odbor dovolj časa imel, svoje račune pri okrajni blagajnici, hranilnici itd. v red spraviti; pa tudi tega drugi ne pustijo veljati, ker bi se moralo že samo po sebi razumeti, da so vse te reči v redu. Drugi zopet menijo, da se g. Strobachu po starem okrajnem odboru tako mili, da se ne more od njega ločiti in v teh besedah utegne kako zrnice resnice biti. Sicer pa je nepričakovano odlaganje tem bolj čudno, ker postava za okraj. zastope §. 37 razločno veleva, da ima načelnik politične okrajne gosposke takoj ali hitro po končanih volitvah izvoljene zastopnike sklicati, da ti izberejo novega okrajnega načelnika itd. Ta paragraf bi g. plemenitemu Strobachu moral vendarle znan biti. Do sedaj smo bili precej potrpljivo; težko nam bo, še daleč časa tako ostati!

Od sv. Miklauja nad Ormužem. (Slovensko uradovanje). Letošnja slana je tudi v Ormužkem okraju trto in poljščino močno poškodovala in radi tega so občine prosile, naj bi se za to leto bremena dače nekoliko olajšale. Za dve tukajšni občini sem jaz kod občinski zapisnikar dotične prošnje izdelal in to v slovenskem jeziku ter sem nje poslal c. k. okrajnemu glavarstvu v Ptuj. Ker pa olajšanje dač ne spada le v delokrog okr. glavarstva, so se prošnje poslale c. k. namestniji v Gradec in od tod ministerstvu na Dunaj. Tamkaj so se naše slovenske prošnje uslišale in že pretečeni teden se je po okr. glavarstvu v Ptuj po slani napravljena škoda cenila. To objavljam v dokaz, da bi slovensko uradovanje ter slovensko dopisovanje z višjimi uradi imelo čisto gladko pot, če bi v tem občinstvo ter srenjski uradi složno postopali. Omeniti še moram, da jaz za tukajšne občine večinoma slovenski uradujem in prepričan sem, da vsikdar vse tisto dosežem in vse tako dobro opravim, kakor bi v nemščini. Naj bi se tedaj naše občine ne bale gosposkam v slovenščini dopisovati ter v obče slovenski uradovati. — Sicer pa bi s takim uradovanjem hodili le tisto pravično pot, katero hodijo vsi drugi narodi uradujoči v materinskem ne pa v tujem jeziku. M. Robič.

Iz Koroškega. (Razne novosti.) V Kapli so se vsled neprevidnosti unele 3 koče. Precej močni veter, ki je ta dan pihal, je ogenj zanesel brž na strehe 2 hiš blizu špitala. Suhe škotlice so se hitro užgale in obedve hiši ste do tal pogoreli. Sicer je še na večih strehah začelo goriti in bilo se je bati za celi trg, vendar marljivi gasilci so srečno vse proti pogasili. Gasilno društvo se je res vrlo skazalo. — Svitli cesar so za nas Korošce zopet odprli svojo darežljivo roko ter usmiljenim bratom za stavljenje bolenišnice v št.

Vidu podarili 300 fl. in srenji Vratnejveški 300 fl. za zidanje novega šolskega poslopja. — Za Belakom še 5 ur hoda je nemški Plajberg, kder so rude. Rudarji služijo po 50 kr. na den in so torej prav ubogi ljudje ter večjidel oženjeni in z deco nadarjeni. Deca pa mora po novih šolskih postavah v šolo, če ne, so stariši kaznovani. Tako se je tudi res v Plajbergu zgodilo; na tožbo učiteljevo je tamošnji okrajni šolski svet več starišev kaznil z zaporom. Ker pa očetje zaradi potrebnega zaslužka ne morejo iz rud, zato se dajo matere namesto očetov zapirati v kajho. Vsled tega je 27. sept. prišla neka žena 5 ur daleč v Belak beračit in 5 ur v kajho sedet, da je potem zopet 5 ur daleč nazaj imela hoditi zato, ker je 14letnega sina doma pridržala, da jej je pomagal kaj zaslužiti. Druga mati je zapustila doma 2 bolehnata otroka in tretjega, kojega je še morala na prsih imeti, pobrala, ter z njim šla v Belaško kajho sedet 55 ur, ker je 2 zdravi 13. in 14.letni deklici doma pridržala. Kruh si je reva pojdoč izberačila. Ne pristavimo besede več! — Benediktin o. Gštirner je res nesrečno smrt storil utonivši se v Krki; telo so našli $\frac{1}{4}$ ure niz Svinca v vodi; 12. okt. bil je pogreb. Izmed duhovnikov je v kratkem troje gospodov umrlo namreč č. g. Jakob Westermayer, infulirani prošt v Tinskem, rojen Celjčan, potem Ludvik Potočnik, župnik v Theissenegg-u, rojen Varaždinec in Jan. Potočnik, v pokoju v Jezeru.

Politični ogled.

Turška vojska. Ob Moravi se pretečeni teden ni zgodilo nič posebnega, toda Črnogorci bili so 9., 10., 11. in 12. oktobra od Derviš-paše hudo napadjeni. Turkov je bilo 40.000 s 38. kanoni. Prve 3 dni se je Črnogorcem slaba godila; morali so vedno nazaj pomikati se proti Dinjelovemu gradu; četrti den pa je vojvod Pitletič udaril črez Zeto Turkom za hrbet in vojvod Milovan je začel napadati Podgorico. Turkov je padlo 2000, med njimi nekdanji Poljak Boženski, ki pa se je poturčil. Dobro, da so grduna poslali v krtovo deželo! Črnogorci so do sedaj zgubili više 2000 junakov in so pozvali med vojake vse 15 in 16.letne fante, da tudi branijo zemljo, katera jih je rodila. — Peko-Pavlovič se vojskuje s 4000 vstaši sredi Hercegovine okoli Bileka in Ljubinja. Tudi v Bosniji okoli Ljivna so se vstaši pod Despetovičem s Turki hudo pretepali in tem požgali več vesi in zaplenili eden kanon. — Turki so Srbom ponudili, naj vojska črez zimo skoz 6 mesecev preneha; vendar tako, da Srbi ne smejo tačas zasedati tistih krajev srbskih, kder stoji sedaj turška vojna, dalje da ne sme Srbija tačas uvažati orožja in streliva, da se mora dohod ruskih prostovoljcev zabraniti in da morati Srbija in Črnogora vstašem vsako pomoč odreči. Ali Srbi so ponudbo zavrgli videvši, da bi premirje bilo le Turkom v korist,

ki bi v 6 mesecih vse svoje divjake iz Azije in Afrike na bojišče privlekli. Toliki tepci Srbi niso, da bi v to privolili in bodo tedaj vojskovali se tudi po zimi in upati je, da glad in mraz uničita izstradanih in bosih Turkov, kolikor jih srbski meč ne pozoblje. Ruskih oficirjev je sedaj v Srbiji 479, korporalov 592 in več tisoč drugih prostovoljcev, med njimi 1800 kozakov; iz Rusije dalje je došlo še 24 velikih kanonov in zopet 22.000 pušek in 12 zabojev sabelj. Število bosenskih vstašev se množi in želeti je, da brž popolnem zmagajo. Kajti tamošnji Turki so prav satanske nature. V Glamoči so ubili 20 kristijanov, v Kazanjih 26 in v Psalinah 41; nekemu Čuriču so jezik prebodli in močen vožinec skozi potegnoli, Nikoli Zermanji pa žrebelj v čeljust zabili in nju na vožincih okoli gonili, dokler nju niso na kose posekali; potniki na Savi lebko vsaki den vidijo kole in na njih nataknjene kristijane, ki po strašnih mukah umirajo! V Mali-Aziji je med kristijani tolik strah pred Turki, da so do evropskih vlad prošnje za hitro pomoč poslali, sicer bodo vsi poklani. Turki se strašno grozijo, vse pobiti preden svojo gospodstvo položijo.

Avstrijske dežele. Za nas in naše ministre je prišla osode polna ura. Ruski car je namreč zopet poslal pismo našemu cesarju in zahteva hitre odločbe zastran Turkov. Novine dunajske pravijo, da je ruski car ponudil zopet Hercegovino in Bosnijo nam, če ostanemo mirni, vendar tirja poročta (garancije), da res ostanemo mirni. Kaj to pomeni, še ni jasno, bo pa kmalu. Mnogi se tudi bojijo, da, če res zasedemo Bosnijo in Hercegovino nebi Nemčija in Italija od nas kaj zahtevali, prva Česko, druga pa južno Tirolsko. Sploh nevarno je na vse strani. Čudno je tudi to, da magjarski Tisza in pa ustavoverski dr. Giskra tirjata, da Avstrija ali Turke popolnem na miru pusti in ne vzame ne Bosnije pa ne Hercegovine, ali pa naj zasede vse dežele tujan do Soluna in do greškega kraljestva! — Dnes je državni zbor na Dunaju začel zborovati. — Slavjani v Istriji so se letos vendar enkrat zdramili in v 6 kmetskih volilnih okrajih postavili kandidate za poslanstvo v dežel-nem zboru. — Slovenci v Gorici so se srečno porazumeli in postavili složni in zedinjeni svoje kandidate. Ti so: dr. Tonkli, dr. Rojec, Povše, Gorjup, dr. Jakopič, Pagliaruzzi, Dolenc, Kovačič in Mohorič. O zmagi ni dvomiti! — V Celju je vlada poprašala, koliko vojakov se zamore ondi nastaviti, in v Lvovu na Gališkem pripravljajo stanovanja za 40.000 mož. — Na Tirolskem so 5 učiteljskih pripravnišče pri kloštrih odpravili. — Železnice bodo s 1. decembrom računile vožnino za zrnje, sočivo, moko itd. po novih in bolj dragih tarifah. To je trgovce silno iznemirilo. — Čehove v Pragi so sklenoli, slovečemu voditelju srbske vojske generalu Črnajevu darovati prekrasen meč v znak spoštovanja izmed naroda českega. — Za

magjarsko gledališče v Kološu na Erdelskem so cesar obečali vsako leto darovati po 15.000 fl.

Vnanje države. Turki so, podpibovani od Angležev itd. mislili si pomagati s 6 mesečnim premirjem. Francoz in Anglež sta jim takoj pritrdila. Ali Rus in Italijan sta vse zavrgla in vsaki čas se pričakuje, da bodo ruski vojaki prekoračili turško mejo. — Angleži so v zadregi in prosijo Bismarka, naj on Ruse vstavi, sicer se začne grozno krvi prelivanje. Ali Bismark bo jih težko uslišal in bodo morali Turka ali pustiti ali sami braniti ga. Slednje še je vedno mogoče, ker se poroča, da ima angleško brodovje nalog, iti mimo Carigrada v Črno morje in v Donavo ter Rusom pot zapreti. Tudi čedalje več Angležev hiti k turški vojski za prostovoljce. — Rumunija se je z Rusi zvezala in obečala ruski vojni pridjati svojih 80.000 vojakov z 288 kanoni. Greški kralj tudi hiti sedaj iz Dunaja domov, ker se vse greško ljudstvo pripravlja na boj zoper Turka. Ruska vlada je razpisala državno posojilo v znesku 300 milijonov rubeljev. — Francoski državni zbor bo sklican 30. oktobra. — Italijanov se je lani 100.000 izselilo v Ameriko. V Bologni so laški katoličani sklicali velik zbor, a vlada ga je prepovedala. — K sv. Očetu je prišlo v Rim 6200 romarjev iz Španije. — Venezuela, država v južni Ameriki, je popustila preganjanje kat. Cerkve. Iznani škofje, mešniki in menihi zamorejo zopet na svoja mesta.

Za poduk in kratek čas.

Freimavrerji, sedanji antikristi.

† 3. Politični namen freimavrerjev nasprotuje krščanskemu redu v državi. Krščanski red pa je, da so v državi predpostavljeni in podložni, vladar in državljani; uni imajo najvišjo veljavo in oblast ter postave dajajo, sodijo, za javni red, varnost skrbijo, ti nasproti une ubogajo in spoštujejo, vsi pa vzajemno občni blagor pospešujejo. Sv. pismo to določuje z besedami: „Vsak človek bodi višji oblasti podložen, ni namreč oblasti od drugod, kakor od Boga, ktere pa so, so od Boga postavljene. Zatoraj morate podložni biti, ne samo za voljo strahovanja, ampak tudi zavoljo vesti.“ Kako se s temi besedami vjemajo besede: „enakost in svoboda“, ktere imajo freimavrerji kot svoje geslo vedno na jeziku, zlasti če jih vzememo v pomenu, kakoršnega jim freimavrerji dajejo? Oni namreč enakost razumevajo v socijalno-demokratskem pomenu, po katerem nobeden več ne velja, kakor drugi, ne po stanu, ne po časti, ne po oblasti. Svoboda pa jim je: preziranje vseh mej, prostost popačene človeške volje in strasti, ki vse plemenito podvrže hudobiji; torej svoboda hudobije in sužnost čednosti ali z eno besedo razbrzdanost — to je njihova svoboda! Vsled tega gesla so freimavrerji nasprotniki dostojanstva, veljavnosti in gosposke; kralji in cesarji po milosti božji so njim

trinogi in uzurpatorji, češ, pravico, do vladarske oblasti ima samo ljudstvo.

Kder še imajo vladarji toliko samostalne oblasti, da bi posvetili freimavrerjem, ko bi ta namen očitno izjavili, ondi v tem obziru kaj varno in tajno postopajo. O tem namenu najmanj udov kaj izvé, in v nižjih ložah očitno celo zahtevajo, da mora freimavrer verno stati za svojega zakonitega vladarja in domovino ljubiti; kajti zdaj še skoro povsod le rudeči bratje višjih lož delajo za ta namen, in tudi ti večjidel samo posredno z razširjanjem demokratičnih idej ali misli po časnikih in šolah. Demokratična ljudovlada je namreč v politiki njih vzor. Zdaj si menda marsikteri vé razjasniti, zakaj liberalni časniki skoro brez izjeme tako neizmerno hvalijo ljudovlade, zakaj se je skoro v vseh kraljestvih vnel parlamentarizem, ki omejuje kraljevsko oblast, ker postavodajstvo in sodnijo daje ljudstvu v roke, in zakaj povsod po političnih prevratih kričijo in po republiki. Zgodovina novejšega časa nam kaže več izgledov, kakoršna bo enkrat osoda vladarjev, če se freimavrska načela dosledno izpeljejo. Naj spomnimo samo na Pija, ki so izgubili svojo celo deželo; na Garcia Morena, ki je izgubil svoje življenje in na španjolsko kraljico Izabelo, ki je morala iz dežele pobegniti. Da pri takih prevratih ne trpijo samo vladarji, ampak cele njihove države, je jasno; svobodno toraj vprašamo: kdo je večji sovražnik državam, katoličani, ktere freimavrerji radi brezdemovince ali sovražnike držav imenujejo, ali pa freimavrerji sami? Freimavrska tajna pisma in zgodovina odgovarjajo, da slednji. Naj za to trditev sledi on izrek iz tajnega pisma, kterege je br. Weil zapisal: „Mi delujemo mogočno na gibanje časa in na napredek v omiki k republikovanju narodov.“ Tudi iz zgodovine navedemo samo en zgled, kterege popisuje časnik „Univers“ l. 1848. v št. 449: „Ko je bil iztiran zakoniti kralj francoski s celo družino in je bila proglašena v Parizu republika, poslal je veliki orijent francoskih freimavrerjev iz svoje srede deputacijo, da začasni vladi čestita ter jej izjavi popolno udanost. Deputacijo je vodil Bertrand, namestnik velikega mojstra prvostolnika, in je zastopnike vlade tako pozdravil: „freimavrerji francoski, premda se po svojih pravilih ne mešajo med politično drubal, vendar niso mogli premagati silnih čustev, ktera jim vzbuja zdaj nastali socialni prekrat. Freimavrerji so vedno imeli na zastavi svoji besede: svoboda, enakost, bratimstvo; te besede vidijo oni zdaj na zastavi cele Francoske ter se radujejo nad zmago svojih načel. Radujejo se, da je Francoska navdahnena freimavrerkim duhom . . . Štirideset tisuč freimavrerjev, razdeljenih v pet sto lož vam obeta svojo pomoč.“ Zastopnik vlade, freimavrer in Jud Cremieau odgovori na to: „Verujem, da ni nobene lože, ki se ne bi mogla pohvaliti, da je vedno ljubila svobodo“ — ali tako,

kakoršna se je takrat pokazala na Francoskem, ki preganja vladarje in ruši prestole?

Ugovor, da temu ni tako, ker je dokazano, da so vladarji sami že bili udje freimavrerškega reda, zavrača obširno Ekert v III. zvezku svoje knjige „magazin“, in med drugimi tri glavne uzroke navede, vsled kterih so vladarji stopili v lože, namreč: nepoznanje freimavrerstva, previdnost in svojeljubje. (Nastavek prih.)

Smešničar 43. Hčerka: povejte mi mama, zakaj pa imate na glavi toliko sivih lasi? Mati: ker si me ti, hudobno dete, že veliko žalilo in jezilo. Hčerka: tako, tedaj ste morali vi še dosti bolj žaliti in jeziti ljubo babico, ker so sedaj na glavi celo — beli!

Razne stvari.

(Milostljivi naš knez in škof) so za bolenišnico duhovniško v Meran-u na Tirolskem darovali 100 fl. ter se 16. t. m. odpeljali k posvečevanju novega nadškofa v Salcburgu.

(Svitli cesar) so podarili prebivalcem Vozeniške grabe, po povodnji onesrečenim 350 fl. in za popravo steze in mostov Vozeniški in št. Primonski srenji 500 fl.

(Iz Celja se poroča), da se je pri Lukežu Šoštarju v Topolah ogenj vnel; vsled požarja so pogoreli ta in še 5 drugih posestnikov: Mat. Šoštar, Jožef in Valentin Zuhert, Jakob Krenosek in Mat. Oštel. Škode je 10.000 fl.

(Velik ogenj) je nek človek z tobakom poročil v Pongrcih pri Cirkovicah tako, da je pogorelo 13 gospodarjev.

(Mariborska čitalnica) napravi v soboto 22. t. m. ob 7. zvečer veselico s petjem in igranjem na citre in glasovir.

(Javno prašanje) nam je iz Brezic nekdo poslal, kedaj bo g. Altman za nabrane in darovane mu denarje kapelico v Čelah v Zdolski fari zidati začel; sicer mu žuga jedno zagosti eden darovnik.

(Nemškutarji!) v Šoštanju, pustite dopisnike „Slov. Gospodarja“ pri miru, rajše poboljšajte se, sicer pa g. Franjo Goričnik ni naš dopisatelj.

V Mariboru. Krompir 2 fl. 30 kr. Hl. — fažol 14 leča 30, grah 28 kr. Kg. — Pšeno 10 kr. liter. — Pšenično gres 26, prednja moka 20, srednja 15, polentna moka 11 kr. Kg. — Kravje maslo 1 fl. 10 kr., svinjsko maslo 90, slanina frišna 56, slanina prevojena 90 kr., puter 1 fl. — kr. Kg. — Jajca 2 kr. vsaka. — Govedina 44, teletina 45, svinjetina mlada 53 kr. Kg. — Mleko frišno 12, posneto 10 kr. liter. — Drva trda fl. 3-80 mehka, fl. 2-80 Kbmt. — Ogelje trdo fl. 1.—, mehko 60 kr. Hl. — Seno 3 fl. 60 kr. slama 3 fl. 80 kr., stelja 2 fl. 80 kr. za 100 Kg.

Najnovejši kurzi na Dunaju.

Papirna renta 64 05 — Srebrna renta 67-20 — 1860-letno državno posojila 116 — Akcije narodne banke 883 — Kreditne akcije 149 — Napoleon 9-94 — Ces. kr. cekini 5-96 — Srebro 104-25

Loterijske številke:

V Gradcu 14. oktobra 1876: 68 65 14 83 51.
Na Dunaju " " 20 27 76 87 73.
Prihodnje srečkanje: 28. oktobra, 1876.

—3—

Ces. kralj.
dvorni puškar

Ivan M. Erhart,

v Mariboru

priporoča svojo zalogo za darila v Božiču in novem letu.

Puške dvocevke od spredaj za nabijati iz železa od	gl. 11 — 15
Puške dvocevke od spredaj za nabijati iz svila (drot) od "	16 — 30
Lefaucheux (lefošé)	20 — 200
Lencaster (lênkaster)	35 — 250
Revolverje od	5 — 18
Pistole dvocevke	2.40 kr.
" enocevne	1.20 "

Vedno se tudi nabajajo v zalogi vsakovrstni patroni in drugi predmeti za lovec.

Popravljanje se izvršuje naglo in prav po nizkej ceni.

„Slavija“

vzajemna zavarovalna banka v Pragi.

Vsem svojim zavarovancem in udeležencem naznanjamo, da smo svojemu dosedanjemu zastopniku v Mariboru, gospodu **Vekoslavu Raiču**, odvzeli pooblastilo; da tedaj nima več pravice za nas zavarovanja sklepati, niti na naš račun denar prejemati.

V prihodnje nas bo v Mariboru zastopal g. **M. Ferjan**, na katerega prosimo se v vseh zavarovanja se tikajočih zadevah obračati.

Sirovi loj

kupujeta vsaki čas po najvišji ceni

Karl Pamperl-ova sina,

Topilnica za loj, svečarija in milarnica,
zaloga vžigalnih, svetilnih in masčobnih tvarin

v CELOVCI na Koroškem.

Trauben-Zucker

Kilo po 32 kr. in

Alkohol

liter po 50 kr.

priporoča **M. BERDAJS** v Mariboru.

Oznanilo.

Nova živinska sejma.

C. kr. namestnija v Gradcu je dovolila dva živinska sejma pri cerkvi sv. Tomaža pri Velikinedelji. Prvi sejm bo vsako leto na den sv. Alojzija t. j. 21. junija, drugi pa na god sv. apostolov Simona in Jude t. j. 28. oktobra. Kedar je 21. junij ali 28. oktober v nedeljo ali praznik, tedaj bo sejm jeden den pozneje, t. j. 22. junija ali 29. oktobra.

Letos bo prvi sejm 28. oktobra in sicer brez plačila za živino in trgovce.

Domači farani dobijo živinske pasošče pri dotičnih srenjskih predstojnikih brezplačno. sosedni ljudje pa pri Fr. Škrlec-u, trgovcu pri sv. Tomažu, tudi brezplačno, vendar poslednje listke jim morajo jihovi predstojniki podpisati. Liste bo g. Škrlec delil v nedeljo poprej ves den.

Sejm bo ne samo za govejo živino, ampak tudi za konje.

Povabljeni so kupci in trgovci na obilo udeležbo.

Občinsko predstojništvo sv. Tomaža pri Velikinedelji.

Učiteljska služba

na enorazredni šoli v Cezanjevcih z 550 gld. plače; 50 gld. poboljška, prostim stanovanjem in eventualno s dohodkom orglarja je razpisana.

Krajni šolski svet v Ljutomeru.
dne 9. oktobra.

Predsednik:
Premerestein.

1—2

V najem (ali v stant)

se daje posestvo tri četrt ure od št. Jurske južne železnice oddaljeno tikoma za cestoj, pod lehkimi plačilnimi pogoji na šest let. To posestvo ima nad 5 oralov dobro obdelane zemlje (njiv), 6 oralov senožeti in zidano hišo z lepim kozolcem kakor tudi z drugim gospodarskim poslopjem večjidel vse z opekoj krito. Tudi lepe cegelnice se poleg imenovanega posestva v najem dajo. Več se zve v pisarni občinski v Dramljah.

2—3